

Perdemizin dilber
ve genç sanatkârı

Ayten
Çankaya



faal

"Puro Tuvalet Sabunu
sayesinde
temizlik yolu ile
GÜZELLİĞE
erişirsiniz,,
diyor!



Pürüzsüz, taze cildine bütün
hayranlarının gıpta ettiği dil-
ber sanatkâr güzellik ve cazi-
besinin sırrını açıklıyor. Ne-
den siz de bundan istifade etmi-
yesiniz... Banyo ve lavabonuzda
Puro Tuvalet Sabunu kullanınız: Puro
Tuvalet Sabunu, tahayyül ettiğiniz o berrak
ve taze teni, sihirli güzelliği temin edecektir.

BOL
KÖPÜKLÜ
NEFİS
KOKULU

PURO

100 de 100
saftır.

40

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Mart 1957

İÇİNDEKİLER:

IV. MAARİF SÜRASI ve YÜKSEK FOLKLOR OKULU	T. F. DERNEĞİ
MEMLEKET OYUNLARI	Mahmut Ragıp GAZİMİHAL
AY HAKKINDA İNANMALAR: SİNOP'TA	M. Şakir ÜLKÜTAŞIR
BİRKAC HALK TÜRKÜSÜ	Vaysel ARSEVEN
TÜRKÜLER DAĞLAR ve İNSANLAR	Tahir Kutsi MAKAL
XVII. YÜZYIL ŞAİRLERİNDEN EKŞİ	Cahit ÖZTELLİ
KONYA'DA (ŞİİR)	Bekir Sıtkı ERDOĞAN
SERİK'TEN MASALLAR: ÜVEY ANA	Hüsnü YILDIZ
BİLİNMIYEN MEYDAN ŞAİRLERİNDEN DERCI	M. Halit BAYRI
KITAPLAR ARASINDA: «DEVİN İZİNDE»	Pınar FİNDIKOĞLU
TÜRK FOLKLOR DERNEĞİ KONGRESİ	
BİZE GELEN KİTAPLAR	

Sayı: 92

Kuruş 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

Perdemizin dilber
ve genç sanatkârı

Ayten
Çankaya



"Puro Tuvalet Sabunu
sayesinde
temizlik yolu ile
GÜZELLİĞE
erişirsiniz"
diyor!



Pürüzsüz, taze cildine bütün
hayranlarının gıpta ettiği dil-
ber sanatkâr güzellik ve cazi-
besinin sırrını açıklıyor. Ne-
den siz de bundan istifade etmi-
yesiniz... Banyo ve lavabonuzda
Puro Tuvalet Sabunu kullanınız: Puro
Tuvalet Sabunu, tahayyül ettiğiniz o berrak
ve taze teni, sihirli güzelliği temin edecektir.

BOL
KÖPÜKLÜ
NEFİS
KOKULU **PURO** 100 de 100
saftır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Mart 1957

İÇİNDEKİLER: ~~.....~~

IV. MAARİF SÜRASI ve YÜKSEK FOLKLOR OKULU	T. F. DERNEĞİ
MEMLEKET OYUNLARI	Mahmut Ragıp GAZİMİHAL
AY HAKKINDA İNANMALAR: SİNOP'TA	M. Şakir ÜLKÜTAŞIR
BİKKAC HALK TÜRKÜSÜ	Vayssel AESEVEN
TÜRKÜLER DAĞLAR ve İNSANLAR	Tahir Kutsi MAKAL
XVII. YÜZYIL ŞAİRLERİNDEN EKSI	Cahit ÜZTELLİ
KONYA'DA (ŞİİR)	Bekir Sıtkı ERDOĞAN
SERİK'TEN MASALLAR: ÜVEY ANA	Hüsnü YILDIZ
BİLİNMIYEN MEYDAN ŞAİRLERİNDEN DERCI	M. Halit BAYRI
KITAPLAR ARASINDA: «DEVİN İZİNDE»	İmar FİNDİKOĞLU
TÜRK FOLKLOR DERNEĞİ KONGRESİ	
BİZE GELEN KİTAPLAR	

Sayı: 92

Kuruş 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

1957
yılında

24

APARTMAN DAİRESİ

5

İKİ KATLI BAHÇELİ EV

4

YAZLIK DİNLENME EVİ

1

MİLYON Para İkramesi

TÜRKİYE
BANKASI
paranızın... istikbalinizin emniyeti

İLLER BANKASI

Sermayesi :

300.000.000 T.L.

Vilâyet Hususî İdareleri,
Belediyeler ve Köyle-
rin Harita İmâr ve
plânlarıyla Su, E-
lektrik, Yapı,
Proje, İnşa
ve Tesis-
leri, Banka
ve Kredi Mua-
mele ve Hizmet-
leri En Müsait Şart-
larla yapılır ve Yan-
gın, Kazâ, Trafik, Nak-
liyat ve Her Türlü Si-
gorta Muameleleri
İfa Edilir. Emni-
yet, Sür'at ve
Kolaylık
Sağlanır.

1957
yılında

Milyon
LİRA

20
EV
VE
APARTMAN
DAİRESİ

HER 50 LİRAYA BİR KURŞ
NUMARASI VERİLİR.

AKBANK

Misafirlerinizi

YURDUN EN SEÇME TUTUNLARI İLE HARMAN
EDİLMİŞ SİGARALARIMIZ VE
NEFİS

LİKÖRLERİMİZLE
AĞIRLAYINIZ

KOKTEYLERİNİZDE S E K VERMÜDÜ
DENEYİNİZ

İnhisarlar

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR. HALKEİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ : İHSAN HİNÇER

No: 92

MART 1957

YIL: 8 — CİLT: 4

VI. MAARİF ŞURASI TOPLANIRKEN Yüksek Folklor Okulu

Musîki halk bilgisi sahasının dışındaki kültür kolları için «folklor» tâbirinin bizden meşrutiyet öncesi neşriyatında kullanılıp kul-
lanılmadığını bilmiyoruz. Bir iki defa kulla-
nılmış olsa bile, fazla eski düşmedikleri mu-
hakkaktır; çünkü İngilizce terimin kendisi
eski değildir. Musîki için, Rauf Yekta mer-
humun, *Şehbâ* mecmuasında çıkan bir makale-
sinde bu tâbiri henüz tanımayıp eskice fran-
sız yayımından naklen «musîki etnografyası»
bileşiminin kullandığını görüyoruz (1911). Millî
Tetebbütlük Mecmuasında «folklor» kelimesi
yer alıyor (1915). Ziya Gökalp «halkiyat»
tercümelerini tercihte devam ediyor (1923);
H. B. D. bunun yerine «halk bilgisi» bileş-
imini tercih etmeyi denedikten biraz sonra da
folklor kelimesi sözlüğümüzde nihayet kesin
yerini alıyor. İngilizceden sonra kelimenin
diğer Avrupa dillerine geçmesi tarihleri de
1905—1915 yılları arasında değişmektedir.
Deniz seyyahlığındaki kademîyle İngiliz mil-
letî ilim olarak etnografyayı önceleri Avrupa
dışının exotik kültürleri zaviyesinden dikkate
aldığı halde, zamanla Avrupa merkezlerinin
dışındaki köy ve halk görenekleri de araştı-
rılmaları kadrosuna girince folklor tâbirî işte
bu yakına gelen ve teferruata dalan (yani
dar çerçeveler içinde derinleşmeyi gaye edi-
nen) çetin bilim dâhının adı oldu. — Avrupa-
da kadro böylece taşradan içe ve umumiyet-
ten hususiyetlere doğru çerçevelenip titizleş-
tiği halde, bizde (sosyoloji öğretimimiz dışın-
da) folklor tâbirî dikkat edilecek olursa ilim

kadrosunun dışına doğru bir dağılma istidadı
göstermeye başlar olmuştur. Dikkatsizlik ve
düşüncesizlik eseri görünen bu halin uzun
müddet bu yolda iş göremeyeceği açıktır. Biz-
zat âmillerin resmi tenkidten önce davran-
arak mezkûr etiketi kendi ilim ve metotlarla
başbaşa bırakacakları, bu medenî ciyadeti in-
celikle ve sessiz sadasız gösterecekleri tarih
ihtimal ki uzak değildir, bu durumu kutla-
makta gecikmiyeceğiz. — Aksi takdirde me-
selâ şunun gibi ifadelerin garabeti sürüp gi-
decektir: «İstanbul Folklor Oyunları Derne-
ği!» v.s.. Sadece «Folklor Derneği» deseniz,
bu sefer de yurt dışından gelen mektuplarda
(Argiviniz'n muhteviyatı nedir? Diskotek ve
neşriyatınız hakkında bilgi ve katalog gön-
derir misiniz? Nerelerde derlemeler yaptınız?)
gibi ilmine uygun sorular yağdırılır. —
durur. — Biz böyle şeylerle meşgul değiliz,
sadece müsamereler tertipliyoruz, deseniz gü-
lerler; çünkü folklorun konusu bu iş olmadı-
ğını hep bilirler. — Maruzatımızda neden do-
layı samimî surette tenkidî görüşteki şu
sitemli satırlarla başladığımızın izahına ge-
lince; aşağıdaki temenni satırlarımızda bu
istifhamın sebebi de konunun özü halinde
açıkça mevcuttur: folklor konusunu tasarru-
fa girişim'si iki zihniyet meselesi üzerinde dur-
mak keyfiyetin açıklanmasına yeter. Avrupa-
daki tek zihniyet işin sırf ilim tarafıyla uğ-
raşır kalmasına karşılık, bizde, biri aynı yol-
da sırf ikinci kalınmasını arzulayan ve diğeri
kasitsiz surette kendi ihtatının erebildiğine

yo! almanın fiiliyatına geçen iki zihniyet belireli çok olmamıştır. İkincilerin «bir tâbiri yerinde kullanılmaktan başka» bir ihmalle, ri mevcut olmayıp, bu dikkatsizlik de folklor konusunun gençliğe öğretimle tanıtılmamasının bir ceremesi halinde baş göstermiştir. Folklor nedir? Öneminin sebebi, konusu, gayesi, diğer bilim kollarıyla olan münasebetleri, dalları, vaidleri, kadroları, ana metod prensipleri ve başka memleketlerdeki durumu, şümül ve müesseseleriyle, varılan neticeleri nelerdir? Nereye kadar gelişmişlerdir ve daha nelerin yapılması tasarlanmaktadır? Milletlerarası kongrelerde son alınan kararlar nelerdir? Bu kabil daha nice problemleriyle konu gençliğe öğretilmeyince, tek tük meraklıların sırf sezgiden kuvvet almakla yetinen yönelişleri itibarı ve hattâ bazan yanlış yolların çıkmazlığına sapmakla neticesizliğin bedbinliğine gömülüp kahyorlar. Dağınık makale ve broşürlerin perakendeliğinden başka elde tek etraflı folklor kitabımız yoktur. «Masallar» gibi devşirilmesi nispeten kolay olan konularda epey ileri gidildiği halde, teknik bilginin yardımına ihtiyacı fazla olan kollar (hamlelere rağmen) ferdin yürütülemiyorlar. Her derleme ve yayma işi devlet yardımı ve vasıtalar tedarikine bakıyor. — Fakat, ihtiyacın en büyüğü, öğretici, işbağlık edebilecek, aşkla konuya bağlı uzman folklorcuların yok denilebilecek kadar zayıflığıyla baş gösteriyor; yetiştirilmemiş olmaları işi kör bırakıyor.

Uzman folklorcular yetiştirilmesi işi il seden başlar, üniversitede devam eder, oradan konuya bağlı olarak çıkan seçkinler Avrupanın muadil teşkilât ve müesseselerini görmek üzere tetkik gezilerine gönderilirler. Dönüşlerinde de bir sistem dairesinde cümlesi bir veya iki teşekküldeki kendi ihtisas dallarının başına getirilirler. Çalışmalar işte bu suretle başlamış olur. Maddî himmet devam eder.

Lise ve konservatuarlarda açılacak folklor sınıfları müsamere ve festival işlerinin zihniyetiyle katıyen ihtilât ettirilmemelidir. Folklorun bir ilim yolu olduğu zihniyeti ve onun saf ve feragatli aşkı bir din halinde bu derslerde telkin olunur, tarihe geçmiş folklorcuların idealist hayatları tanıtılır... Konunun kitabını önce öğretmen hazmeder, tecrübeyle birlikte öğrencilere sonra öğretir. — Şimdilik üç beş liseye ve üniversitelere bu dersin konulması mümkündür. Tanınmış, tec-

rübeli beş on felsefe, edebiyat veya musiki öğretmenlerinin nöbetleşe olarak dersi yürütmeleir düşünülebilir. Snavlarda iştirak gözetilir. — Yüksek öğretmen okulları da başta hatırlanıyor.

Daha seçkin ve isabetli bir folklorcu gençler zümresinin daha tatbikatçı olarak yetiştirilmesi bütün şubelere programında yer verecek bir Yüksek Folklor Okulu açılmasıyla mümkündür ki bu da ayrı bir konudur. — Konservatuvar teşekkülünde «Müzikolojî Enstitüsü» folkloru da içine alacaktır. Konunun en güç dalı musiki ile ilgili olan koldur.

İlk teşkilât için pek tecrübeli bir Avrupa lıyla fikir müdavelesinde bulunmak belki mümkün olabilirse de, öğretimde onlardan hiç bir noktada faydalanılamayacağını en iyi musikçilerimiz bilirler. Çünkü, Türk ezgisinin büküm özelliklerini ve hele aksak (=asymétrique) ritimlerimizin yalnız toprağımıza has olan çeşitlenişini Avrupalı kulağı katıyen kavrayamamakta, hele perde renklerini büsbütün segememektelerdir. Ölgüsüz havalarımızın farklarında itiyat kazanılmaları peşin kendilerinin öğrenci sıfatıyla yıllarca aramızda kalmalarına bağlıdır. Bununla beraber, mekânî âletlerde, nota da bilen bir yabancı teknişiyenden başlangıç için faydalanmak kabilirdir. Seçim tarafı böylesi için de güttür. Öğretim işi buraca sağlanmak üzere, maddî yardım esirgenmezse, ciddi bir hareket programının hazırlanmasında muhakkak ki güçlük çıkmıyacaktır.

Folklor hizmetleri toprak altında yatan ve daha da yatabilecek olan antikalar veya maden cevherleri gibi ölümsüz değillerdir: en dayanıklı örnekleri bile nihayet türlü etkilerle ikide bir değişikliğe uğramaya başlamışlardır. Kültür hareketimiz eski statik durumundan çıkmış, yabancı etki şartları fazla, siyle artmıştır; azalmalar, kaybolmalar, bozulmalar yıldan yıla elle tutulup gözle görülür bir hale gelmiştir. Mümkün olanın kurtarılıp korunması yolunda şimdiye kadar hiç bir şey yapılmadı denilemezse de, arzettiğimiz imkânlar dairesinde yeni bir programa bağlanılması, eski bunca münferid ricalara ilâve olarak ve geçen yaz Ağustos ayında yapılan «Türk Folklor (Halkbilgisi) Derneği» istişari ve 2 Şubat 1957 de yapılan yıllık kongresi mukarreratı olarak ilgililerden bir kere daha temenni ederiz.

T. F. D.

Halk Danslarımız :

Memleket Oyunları

Bakırköylü bir kaç arkadaş «Yeni Kitap» adlı bir mecmua çıkarmaya 1921 de karar vermiştik. En kabadayımız yirmisini yeni doldurmuştu. Beceriksizliğini en acemi gözlerle haykıran biçimsiz görünüşlü ilk sayı çıkmakta gecikmedi. Paramız artmıştı gerçi ama, ikinci sayısını çıkarmaya galiba hiç birimizde yüz kalmamıştı: her sayfasında sekiz on mürettip yanlış, perişan yazılar, v.s. — Şahsen daha önce hiç bir yerde tek satır neşretmemiştim. İmzamı ilk yazımın altında okumanın masum ürpertisini pek tabî olarak yaşamıştım; fakat daha da fazlasıyla pejmürdeliğin yüz kızartması yıllarca unutamamıştım. O ilk yazımın başlığı «Millî rakıslarımız» idi. — Böylece, yazıcılığım, farkında olmaksızın oyun folkloruna yönelmiş olarak başlamış demektir. Oyunu hareket noktası seçmiş gibi görünüşüm sebepsiz değildi: henüz çocukluğumda fasal musikisinin ah ve figandan ibaret geniş beste fihristi arasında «köçekçe» nin neden dolayı pek dar ve ender bir yeri bulunduğu daima şaşar, rakısların parçaların oynunsuz icrasının sebebini bir türlü çözemedim; büyüklein gelişigüzel cevapları da müşkülümü hallettirememişti. Fasla köçekçeden hâtıralara geçilince loşlukta ferahlığa, sıkıyazetten güler yüze atlandığını duymanın hazzı içinde galımıya koyulurdum. Aynı çocukluk yıllarında Anadolu dan yalnız zeybeği kısmen tanıyabilmekle beraber, millî oyunlar vâdisinde nice güzel şeylerin çoktan kaybolmuş bulunduklarını da bazı araştırmalar sonunda sureta anıyabılmışım. İlk makalem işte bütün bu masum duygulardan mülhemdi. Yıllar geçtikçe zayıyatın İstanbulu inhisarını ayrıca öğrenerek bucağındaki, zenginliğin hayatıyetileyle geç olarak sevinebildim. Şimdi ise bu millî servetin saadetini nice tetkiki arkadaşlar ve bütün bir meraklılar zümresi paylaşılabiliyor. Tarihçenin yeni safhası bir gelişme merhalesine açılıyor.

Yerli dansların çeşitleniş adına sanata sağlayabileceği yenilikçilik imkânlarını tarihî türlü çağlarında okuyoruz. Tarihî sanatların meselâ Rönesans çağındaki elbirlikli kalkınışlarına, o yola yönelik ihtiyacının batı merkezlerinde bir kere daha âdeta insiyakî surette duyuluşuna bilhassa işaret ediliyor: Saz musikisinin oralarda ilk

form halinde halk danslarından edinildiği, süvit (=suite) denilen sıra parçaların işte bu işçilikten doğduğu hep bilinir. Duygu ve Tartın esas cevheri vücuda getirdiği için, dansın ayrılmaz arkadaşı musiki idi. Yeni formda dansın maddesinden ayrılmakla beraber, havası yine devamdaydı. Süvit dinlenirken dansları hayâl yürütüyordu.

Dans, özü bakımından bir vecit halidir, bir cezbedir; yahut da bilâkis sevinç ve neşenin ifadesidir. Mücurret bir zıplayıp kalgıma numarası halinde doğmuş değildir.

«Yüce tabiat hâdiseleri huzurunda hayranlıkla tapınmanın heyecanından ağır danslar doğmuş, düşmana veya ava karşı kazanılan zaferin sevinçli hareketlerinden canlı oyunlar türemiştir» diyenler haklı görünürler. Başkaca konular da türlü ülke danslarını doğurmuştur: Meselâ Şamanlıkta habis ruhları kovmak üzere ürkütücü oyunlar vardır. — Korku, ürperti, ıstırap gibi bulutlu ve pathetik duygulanışlardan sevincin coşkuğu gibi ferah ve aydınlık duygulara kadar haz ve elemnin türlü renklerini canlandırmak hep sanat danının imkânları içinde kaldılar. — Nisbî bir nedretle şarkılı olanları da halk dansları arasında vardır: fakat dikkat edilsin ki, hemen daima sıra oyunlarında oyuncuların şarkı söyledikleri olabiliyor. Tekli veya çiftlielerde, şarkı, eşlik musikisinde yer alanlarca söylenir. Daha istisnai durumlar enderdir: nöbetleşe söyleşmeler gibi. — Batıya gelince: XVI. yüzyılda süvit ile birlikte aynı halk dansları kaynağından türeyen «Bale» (=ballet) sanatı yeni doğan «Opera»nın da yardımına koştu. Böylece dansın vaidleri büyükür.

Dans meşgalesi şehirlerden köylere, tapmaklardan meydanlara kadar öylesine mutlak bir girginlikle her toplantıda mevcut olabilmıştır ki, falan veya filân tipin belirli bir bölgeden çıkıp en uzak ülkelerde doğru hep oradan yayıldığını iddiaya maddeten imkân görülemez. Komşu kavimlerin dansları arasında ispatına imkân bulunamayacak surette zamanla bazı tedahüllerin vukuunu (tahmin yoluyla) düşünenler olmamış değildir; bunlar, şahsî içtihatlarıdır. Her kavmin danslarında farklı birer özün yaşamaşlığı inkâr edilemiyor. — Göç ve istilâların ayrıca dikkate alınması gerekir: bir millet belirli bir çağda

ülke değiştirmişse, kendi arkaik dans göre-
negini de — dili, o dilin ezgisiz, türlü örf ve
âdetleri gibi — özel havalarıyla birlikte yeni
vatanına ulaştırıp benimsetmiş bulunur:
keyfiyetin en açık ifadesini Macar halk
danslarının tarihinde okuyoruz. (1) — Az
yukarıda kullandığımız «benimsetme» tabi-
rinin maksadı açıktır: bazı tabiat şartları-
nın millî danslar üzerindeki etkisi bu cüm-
leden olarak meşhurdur. Türlü ülkelerdeki
farklıca «millî dans bölgelenişlerinin» işte bu
gibi faktörlerle izahına ancak imkân bulu-
nabilmektedir. Sert yalılık, kışık ve yüksek,
veya sıcak iklimlerin oyunlarında dinamız-
ma farkları büyük oluyor.

Her halde «menşe» ve «etkileşme» me-
seleleri karıştırılmamalıdır. Sosyoloji metodu
ile Tarih metodu bu gibi meselelerde anlaşı-
lmalıdır.

Mesela, eski Yunan-Roma kültüründe
«koro» gerçevesi içinde düşünülmesi müm-
kün toplu danslar vardı; «hora» bunların son
palen kalıntıları sayıldı. — Öte yandan As-
yanın da kendi farklı saraoyunları vardı ve
vardır. — Kablî bir faraziyeyle dayanılarak
bunların «ilkçağda ülkelerin birinden diğere
göçmüşlüğü» tarihçe ispatlı surette iddia
edilemeyecektir, çünkü vesika yoktur. Sosyo-
log, bunları, her yerin kendi muadil maserî
ihtiyaçlarından doğup bazan şaşırtıcı andı-
rışmalar arzeden toplu gösterilerden say-
makla yetinmektedir. Oğuzların batıya kay-
ması gibi kitlevi ahvalde bu gibi kışmen
anlaşılabilir unsurların bazan yan yana düşebil-
meleri mukadderdi: O taktirde kesafeti haiz
tarafın oyun'arı azınlık danslarını farkına
bile varılmadan zamanla zedeleyebileceği iş-
ter istemez pek tabii idi.

Türk oyunlarının toplu etiketleri ile ge-
şit adları başka başka şeylerdir; bunlardan
menşeler bakımından neticeler çıkarmıya
kalkışmak gülünç oluyor: mesela arapça
«raks» tabiri bütün islamiyet dünyasında, o
arada Türk edebî metinlerinde de yer almış-
tı. Edebi bir modanın eseri olan bu vâkıya
bakarak raksın Araplardan Türklere geçtiği-
ni düşünürmek abestir. Raks, Dans, Mus-
kî, Semâ gibi yabancı etiket tabirleri za-
manla Türk lügatına giren başlıklardandır;
zamanımıza kadar hiç birisi köy ve obalı di-
yeleklerinde kullanılmamışlardır. Yabancı
etiketler'n halk dil'mize sokulabilmelerinin
çağını tahminlemek güç olmayacaktır. Dans'.

ın öz türkçesi olan «biyü» etiketinin yerini
arapça «raks» kelimesi alırken Türk oyunu
araplaşmış değildi!.. Şu küçük ikazımızın
acemilere müteveccih olacağını söylemiye
bilmem ki lüzum var mıdır? Geçen asrın
romantik müstesrik görüşlerinden kalma uy-
durmalar da notlarımızın cevap teşkil ede-
bilecekleri taktir olunmalıdır. O eski görüş-
ler arasında cidden çocukça mütalâalardan
epey vardır!

Poletika gibi gündelik işlerden külliye-
n uzak kalabilen sanat meselelerinin en büyük
nasibi cemiyetin mânevîyetini güzelle ve iyi-
ye doğru yükseltmiye muhtelif kollardan ça-
lışmaktadır: Millî dans, Sanat dansı ve Bale
üçlülüğü o sanat kollarının üç akraba bütün-
lük ve tesanüdünden ibarettir. Dansın folk-
lor kaynağı, konunun maya veren madenidir
denilebilir.

(1) Haraszi, J. - B. de Laborde et la musique
hongroise (Revue de Musicologie, No. 54; mai
1935). Kendi metninde, Laborde, Macar dansının
Asya menşelini açıklayan belgeler göstermiştir
(XV. asırdan).

Bize gelen KITAPLAR

★ Neriman Refik Balci: «Devin İzinde».
Öztürk Masalları Serisi. No. 1, ikinci baskı.
10 Türk Masalı. 14X20 boyunda. 80 sayfa, 150
kuruş.

★ Özdemir Nutku: «Bölük Yaşantı».
Şiirler. «Şairler Yaprığı» yayınlarından, No.
3. Boyu 12X20, 128 sayfa. 2 lira.

★ Şemsi Yastıman - Adnan Türközü:
«Saz Düzenleri Bilgisi». 14X20 boyunda. Satış
yeri: Çırağan Cad. No. 34, Bşıktas - İstanbul.
8 Sayfa, 50 Kuruş.

★ Kemalettin Kamu, Ömer B. Uşaklı,
Orhan V. Kanık ve Cahit S. Tarancı'nın şiir-
leri: «Düşen Yıldızlar» Akbaba, Sanat Eser-
leri Serisi. 12X17 boyunda, 96 sayfa. 100 ku-
ruş.

★ Faruk N. Çamlıbel, Enis B. Koryü-
rek, Orhan S. Orhan, Halit F. Ozansov ve
Yusuf Z. Ortaç: «Hecenin 5 Şairi» Akbaba
Sanat Eserleri Serisi. 12X17 boyunda. 128
sayfa, 100 kuruş.

Türk Halkbilgisi Derneği'nin Anketine Cevaplar :

AY HAKKINDA İNANMALAR

— XIV —

Sinop'ta

Yazan: M. Şâkir ÜLKÜTAŞIR

Ay hakkında halk arasında yaşayan te-
lakkiler, büyük bir tenevvü arzeder. Bu te-
lakkileri, alâkadar esaslar dairesinde şu su-
retle toplayabiliriz.

Ay Allahın bir kulu olup, onun emrile
Şarktan doğar, Garptan batır. Halk, aya kar-
şı çok hürmet eder ve ismi anıldığı zaman
mutlaka «mübarek» sıfatı ilâve edilir. Ay
«erkek» güneş ise «kadın» telâkki edilir. Aya
layikile bakılabildiği için erkek, güneş ise
gözleri kamaştırdığından dolayı mahrem ve
bu itibarla kadındır. Bu telâkki, aynı zaman-
da ayın erkek olması hasebile geceleri, güne-
şin ise kadın bulunması dolayısıyla ancak gün-
düzleri meydana çıkabildiği şeklinde izah e-
dilmektedir. Ay, hem genç, hem de ihtiyar ol-
mak üzere iki şekilde telâkki edilerek, birin-
den on beşine kadar «genç», on beşinden otu-
zuna kadar da «ihtiyar» addolunur. Bu maraz-
da genç aya «yeni ay», ihtiyar aya «eski ay»
sıfatları da verilir.

Ayın bekâr veya evli olduğu hakkında iki
telakkiye tesadüf edilir. Birincisi, ay, evlidir
ve güneş karısıdır. İkincisi, ay bekârdır ve
güneşin âşıkıdır, güneş te ayı sevmektedir.
Bunlar «akıl erişemeyeceği kadar uzak» bir
mazide bir birinden uzaklaştırılmış - Adem
ile Havva gibi - iki mâşuktur. Binaenaleyh,
ay ve güneş nallî visal olmak için ta o va-
kittenberi mütemadiyen uğraşmaktadırlar.

Anneler, çocuklarına kameri «Ay dede»
diye gösterir ve tanıtır. Çocuk her görü-
şünde aya, öğrendiği bu isimle hitap eder.
Halk nazarında ay, insanlar ve bilhassa kü-
çük çocuklar için daima hayırkâr, müşfik, ih-
tiyar bir dededir.

Ay, tombul bir insanın, bilhassa genç ve
parlak erkek ve kızların yüzü ile münasebete
konulur; şekline göre bazı renkler de alır. Ya-
rım ay «beyaz» kalın ay «sarı» ve bütün ay

da «kırmızımtırak» bir renkle tavsif edilir.
Ayın, doğrudan doğruya ölümle münasebeti
hakkında herhangi bir telâkki mevcut de-
ğildir. Yalnız bilmünasebe «Aybastı» denilen bir
çocuk hastalığı ile sıkı alâkası mevzuubahistir.
Bu hastalığa tutulan çocuklara, derin zaif do-
layısıyla, «Aydaşık» denilir.

Aya bakmak, umumiyetle iyi telâkki olu-
nur. bazı tefe'üllerde de bulunulur. Mesela
3-5 günlük ay bir «dimışkı aynası»nın içine
alınır, yani hayalî aksettirilir. Kısmeti çık-
mamış bakır bir kız, aynadaki hayalî alınan
aya mütemadiyen bakar. Kızın yanında, ap-
testili bulunan yaşlıca bir hanım da (bu bak-
ma devam ederken, bir buçuk «Yasin» suresi
okur. Kızın eğer kısmeti çıkacak, yani kendi-
sine bir koca bulabilecekse bu taktirde ayda-
ki ayın yanından «erkek simalı» bir gölgenin
geçtiği görülür ve için müspet bir şekilde ne-
ticeleneceğine hükümlenir. Hatta, bazan bu
hayalî müstakbel zevcin şekil ve semailini
istidlal yolu bir hüküm de haiz bulunduğu
mevzuubahistir. Şayet, kız «kalık» olacaksa o
zaman bu gölgenin fakat bir tabut veya ölü
gibi bir hayal halinde geçtiği görülür. Muha-
rebe esnasında ay tutulursa, harbin şiddet
kesbedeceğine ve ayın yakınında bir yıldız
bulunursa yangın olacağına hükmedilir. Hilâl
halindeki ayın uçları yukarı doğru mütevec-
cih olursa o ayın kurak, aşağıya doğru oldu-
ğu takdirde yağmurlu geçeceği telâkkisi mev-
cuttur. Bununla beraber, ay harmanlanırsa
(ay ağılı) havanın bozacağı istidlâl olunur.

Yeni ay görüldüğü zaman, takdîskâr bir
sevinç hissedilir ve derhal «Ay gördüm Al-
lah. Amentübillah, aylar mübarek olsun, El-
hamdülillâh» denilir. Müteakiben, ilk ay gö-
rüldüğü zaman okunması mutâat dua da oku-
nur. Bunu bilmeyenler sadece üç «Kulhüval-
lah» ve bir «Elhamd» surelerini okuyarak, o
ayın hayırlı geçmesi için temenniyatta bulu-
nurlar. Kezalik yeni ayı gören bir insan, ya-

nında veya karşısında, şayet mevcutsa, bulunan bir şahsa bakmıyarak civardaki bir dağa toprağa veya suya bakar. Eğer bunlardan birine bakmadan, doğrudan doğruya, yanında, ki adama bakacak olursa, o ay içinde bu şahsın öleceği itikadı mevcuttur. Saniyen, ayın çevresinde veya üstünde bulut olup olmadığına dikkat edilir. Şayet bulut mevcut veya ayın üstü bir bulut tabakasıyla örtülü ise, bu takdirde o ayın kederli, değilse hayırlı geçeceğine de hükmedilir. Bununla beraber, yeni ayı görenler toprağa veya suya baktıktan sonra güzel bir kız, yahut erkek çocuğuna, yahut ta altuna bakar. Bu son bakış, aynı zamanda evvelce müteaddit defalar sinanmış ve uğurlu addedilmiş bir telâkki ile de alakadardır. Mesela yeni Muharrem ayını ilk defa gören ve uğurunu da defaatla sinanmış olan bir insan, evvelki aylarda güzel bir kız çocuğunun yüzüne bakmış ise, bu, müteakip aylarda da da, ima böyle bir kız çocuğuna bakar veya bakmağa çabışır. Bu âdet altuna, bir erkek çocuğuna bakmak şekillerinden biri ile de izah olunur. Yani, bu hususta erkek çocuğu veya altun uğurlu addedilmiş ise, yalnız birine bakmakla iktifa edilir. Bundan maada, yeni ayı görenler yeşil bir renge bakıp murat, ekmeğe bakıp kismet dilerler.

Ay tutulması, islamların, güneş tutulması hristiyanların Allaha karşı vukubulan işyanlarından münbais semavi bir hâdisedir. Bu hâdis, iki muhtelif suretle izah edilir. A) Gökte bulunan büyük bir yılan, ejderha ayı boğup yutmak için ona hücum eder ve bir noktasından dişlerini geçirir. Yavaş yavaş muhitten merkeze doğru, görülenek kameri tamamile ihata eder, tutar. Bu yılan, aynı zamanda ayın katilli telâkki edilmektedir. B) Ay, seyri esnasında yüksek bir yokuşa tesadüf eder. Bu yokuş dik olduğundan yüzünü kaplar, tutar, bu suretle yüzü gölgelenir.

Ay tutulduğu zaman, halk kamerin ejderha tarafından yutulmak tehlikesine maruz kaldığına, bunaldığına hükmederek minarelerde «Essalât» vermeğe, «Ezan» okumağa başlar, namaz kılınır, kamere karşı silâh atılır, evlerde dolu silâh varsa boşaltılır. Okuma bilenler ayın çabuk kurtulması, çabuk a. çılması için «İnnafetahnaleke» veya diğer bir

sureyi okurlar. bilmiyenler de öğrenebildikleri dualarla beraber üç defa «Yarabbi, sen bunu bunaltma, bizi de bunaltma!...» diyerek münacaatta bulunurlar.

Ayın tutulması şu şekilde izah edildiği gibi, sökülmesi, yani husuf halinden çıkışı da kezâlik iki muhtelif tarzda anlatılır. A) Aya doğru atılan kurşunlar yekdiğerine yaramıyorsa, birbirinden kuvvet alan bu kurşunlardan biri yılanı isabet edince yılan, kameri koyuverir, kaçır veya ötür. B) Tutulan ay, evvela kıp kırmızıdır, sonradan üstüne bir karartı gelir, belli olmaz. İşte atılan bu silahlar dolayısıyla kamerin üstündeki karartı gider, fakat kızılık kalır. Bu kızılık ta mütemadiyen okunan ezan ve dualarla tedrici bir surette zail olur, dualar da Allahın indinde müstecap olunca ay da ağılır. Ayın açılmasını izah eden bu telâkkiler yanında mevcut diğer bir kanaate göre de, aya karşı atılan bu silâhlar, aynı zamanda, aya kuvvet vererek bir anevvel yokuşu çıkıp düzlüğe ulaşmasına ve şu suretle kurtulmasına yardım eder.

Halk, ayın insan ile çok sıkı bir alakasına kanidir. Binaenaleyh, onun bu suretle bunalması, insanların da bunalmasını intaç edeceği şeklinde izah edilerek yapılan bu tedbirlerin elzem olduğuna inanılır.

Ayın büyüüp küçülmesi hakkında müstakil bir ananeye tesadüf edilememiştir. Yalnız yeni bir ayın kaç günlük olduğunu anlamak için, gözle ince beyaz bir bez örtülerek kamere bakılır, bezde birbirini içinde kaç adet hilâl görülürse ayın o kadar günlük olduğu tayin edilir.

Ayın lekeleri de şu suretle izah edilmektedir: Bir gün ay, güneşe takılmak istemiş. Güneş te bu esnada, ekmeğe hamuru yoğuruyormuş. Güneş, yani ayın karısı ve diğer telâkkiye göre masukası, onun bu münasebetsiz mevsimsiz takılmasına kızmış, yüzüne hamurlu ellerile vurmuş, ellerinin parmak izleri de ayın yüzünde leke olarak kalmıştır.

Müteferrik İnanmalar

Herhangi bir meyve ağacının ayın ikisinde aşılanırsa iki, üçünde aşılanırsa üç, beşin-

ARAŞTIRMALARI

de aşılanırsa beş sene sonra meyve vereceği, ne inanılır.

Fasulye, nohut, mercimek gibi hububat ayın ikisinde ekilirse alınan mahsul ateşte geç pişermiş.

Köylüler, kânunsani (Ocak) ayının bida-yetinden onuna kadar ekin ekmezler, ekilirse mahsulün noksan olacağına inanılır.

Köylüler, mayısın on üçüncü günü mısır ekmezler, ekilirse, hepsini sıçan yermiş.

Ay ile ilişkili tabirler

Ay ağılı: Hâle.

Ay aydınlığı, ışığı: Geceleri ayın verdiği ışık.

Aybastı: Halk arasında ay ile münasebete konulan bir çocuk hastalığının adı.

Aybaşı: Kadınların ve ergin kızların ayda bir gördükleri âdet.

Ay dede: Çocukların aya verdikleri ad.

Ay âbedeye konuk olmak: Gece açıkta yatmak.

Ay dolunmak: Ay batmak.

Ay hali: Âdet halinde olmak, kirli bulunmak.

Ay harmanlanmak: Ayın çevresinde kuşak gibi ışık hasil olmak, hâle.

Ay karanlığı: Ayın bulut arasından aksettirdiği hafif ziya dolayısıyla gecenin yarı karanlık bir halde oluşu.

Ay gibi. Ay parçası, Ayın ondördü : Parlak, cazip, pek güzel yerinde, ekseriyetle ay gibi parlak bir erkek veya kızın tavsif edilğinde kullanılır.

Manter

Ay doğar aylanamam
Sabahtan uyanamam
Yarım eller koynunda
Ben buna dayanamam.

Ay doğar elek gibi
Gün doğar melek gibi
Yarım hamamdan çıkmış
Turfanda çilek gibi.

Ay doğdu mu, doğdu mu
Yıldız tamam oldu mu
Eğittiğiniz (1) ağamı
Taburunuz doldu mu?

Ay doğar sini gibi
Sallanır selvi gibi

Yâr'n kokusu gelir
Bursanın gülü gibi.

Ay karanlık varamam
Dile destan olamam
Ay buluta girince
Bağlasalar duramam.

Ay doğar ayan ayan
Yollarda kaldım yayan
Benim sevgili yârim
Uykuda isen uyan.

Ay doğuyor doğuyor
Dere tabanlarına
Arzu (1) nasıl verilir
Hayvan çobanlarına.

Ay söndürmek: Ayın husuf halinden çıkışı.

Ay tutulmak: Husuf.

Ay yüzü: Pek güzel, parlak yüz.

Anasından yeni doğmuş ay gibi: Pek güzel bir şahsı tavsifte kullanılır.

Dulun ay: Ayın onbeşi, bedir.

Yeni ay: 1-15 tarihine kadar olan ay.

Eski ay: 15-30 tarihine kadar olan ay.

Yarım ay: Ayın hilâl hali.

Kahın ay: Ayın bedir hali.

Bütün, tabak ay: Ayın bedri tam hali.

Üç aylar: Recep, Şaban ve Ramazan ayları.

Üç ayları tutmak: Bu aylar içinde oruç tutmak, oruca başlamak.

Dokuz ay on gün — Hâmil müddeti.

Dokuz ay on gün karnında taşımak — Çocuğun hâmil müddeti, esnasında rahimde bulunuşu.

Atalar Sözü

Ay aydın hesap belli.

Ay doğuşundan, insan yürüyüşünden bellidir.

Ayın son çarşambası kimine yarar, kimine yaramaz.

Ayı gördünse bayram et.

Ay ışığında ceviz silkilmez (dokunmaz.)

Ayı gördük, yıldıza eyvalahımız yok.

Ay ile yarıya çıkan yarı yolda kalır.

Eski ayı kırparlar, yıldız yaparlar.

Kırk yılda bir hırsızlığa çıktık, onda da ay akşamdan doğdu.

Ay doğar kadir (bedir) Allah
Bu sevda nedir Allah
Ya bana yârimi ver
Ya bana sabır Allah.

Ay doğar ardındayım
Gün doğar yârunderim
Eller işinde gücünde
Ben yârin derdindeyim.

Ay doğar aşmak ister
Al yânak yaşmak ister
Şu benim cahil (deli) gönlüm
Yâre kavuşmak ister.

(1) Eğitmek: Alıp götürmek.

(2) Kadın adı.

Birkaç Halk Türküsü

Yazan: Veysel ARSEVEN

Aşağıdaki ezgi de bir Avşar ağıtıdır. Aralık 1951 de Pınarbaşının Halevik köyünden 22 yaşında Ömer Yiğitten alınmıştır (2).



Ahmet Güllal Veysel Arseven'le konuşurken

Avşar illerinden derlediğim ağıt ve türkülerden bazılarını Türk Folklor Araştırmaları Dergisinin daha önceki sayılarında yayınlamıştım; bir kaçını da bu sayıda takdim etmiş olacağım. Bu türkülerden ilk ikisini 17.V.1951 yılında Pazarörenin Güllabi köyünden Ahmet Güllal'den almıştım. Ahmet Güllal o zaman 84, yaşında, resimde de görüldüğü gibi ak sakallı bir ihtiyardı (1).

Alapınar türküsünü Çukurovada iken öğrendiğini söylemişti.



Gene Ahmet Güllal'den alınmış olan aşağıdaki ağıt için ise, (Aşık söylemesi) demişti.



Burada şunu önemle belirtmek isterim ki, bu ağıdın ikinci yarısı 1948 de Kastamonu'da öğrencilerden dinlediğim (Tandır Gelin) türküsünün aynıdır. Bu benzeyişi, gene Ahmet Güllal'in tanıklığına başvurarak açıklamaya çalışabiliriz. Dedikine göre, Kozanoğlu isyanı sırasında Avşarlardan bir çoğu Kastamonuya sürgün edilmişlerdir. Bilâhare yolunu bulanlar, eski yerlerine dönmüşlerdir. Acaba bu iki ezgideki benzerliği böyle bir tarihi olaya mı atfedelim? Karşılaştırma yapılabilmesi için Tandır Gelin türküsünün notasını da buraya koyuyorum.



Gene Pınarbaşından, bir ayın sırasında uzaktan dinlediğim için sözlerini tespit edemediğim bir başka ezgi. Bir ilâhi olabilir.



Türkülerden Esinler:

Dağlar ve İnsanlar

Yazan: Tahir Kutsi MAKAL

Ne iyi köyde doğmak, köyde büyümek. Ne iyi köyün samimi hayatını içe sindirip benliği folklor zenginliğiyle doldurarak ondan uzakta olsa da onunla yaşamak... Kızan odalarında şakrak âşıkların ellerinden, tellerinden, dillerinden hayat dolu, gerçek dolu türküler dinlemek...

Türk köylüsü hoşgörüdür. Devrim olsun ister. Uçağı gıpta ile seyreder. Otomobilin şeytan işi olduğunu usuna getirmeyiz. Traktör ve römork kullanır. Fakat, kağnısından da vazgeçemez. Çünkü kağni ilk gözağrısı, baba yadigarıdır. Çünkü kağni, ömürlüdür. Kağni türkülerle girmiştir.

En ucuz, en ilkel araçlarla yapılmıştır kağni. Kağni en ilkel taşıt aracıdır. Bir bakıma insanların hayvanlara üstünlüğünün sembolüdür. Ata armağanı kağnının gıcirtısı bazan ilâhi nağmeler halinde dökülür. Aşığa esin verir:

Gıcır gıcır gelir yârin kağnısı..

Gıcirtılı dilber, ekinlerce sarı, toprakça

Ve son olarak, müzik öğretmenlerinden arkadaşım Muzaffer Sayar'dan aldığım bir Uşak türküsü, Banaz Çayı.



(1) Türkülerin diğer sözleri, emanette kaybolan bir kitap sandığının içinde olduğundan, ancak notaların altındaki sözleri vermekle yetineceğim.

(2) Bu Ağıdın diğer sözleri için T. F. A., cilt 2, sayı 45, sayfa 710 a bakınız.

yanık dilber gıcirtıya kattığı tatlı âhenkle delikanlıyı sarsar:

Öldürdün beni,
Soldurdun beni...

Der delikanlı. Dayanamaz arkasını da getirir:

Salın boyunu göreyim aman
Ben senin aşkından öleyim aman..

Ne yazık ki, hoş serzenişler boşunadır. Beyaz yağmaklı esmer kız, ovanın sonsuzluğunda kaybolur. Göze değen bahar havası, bir anlık kavuşmanın coşkun sevinci yerini hüznü terkeder. Dağlara bakmak düşer artık.

Dağlar bambaşka âlemdir. Kağni yerine sürüler görünür. Gıcirtı yerine çingirak, meleme ve en önemlisi kaval sesleri duyulur. Kaval sesinin titreşimleri, yuvarlandıkça bül yüyen çığ örneği kalblere işler, taht kurar, cturur. Göz yaşlarında çobanın içli haykırışı vardır:

Coban oldum dağ başında,
Öksüz kaldım on yaşında...

Dağ susmuştur. Sürü pıtırıdan uzak, atışınca dalmıştır.

Kavalım pek yanık inler
Dertlerimi dağlar dinler.

Sonra çoban acı gerçeği açıklayacaktır. Artık Tanrı ile karşı karşıyadır.

Hem anadan, hem babadan
Öksüz kaldım ey Yaradan!..

Garip çobanın hüznü çarpınışları insanı ağlatır. Demir yürekleri hamur eder. Ama, onu dinleyen yalnız dağlardır. Dağları, dertleri kocatır. Sağlarına ak düşer. Gene dinlemekten usanmaz.

Biz de usanmayız. Basitleşen zevkleri, mizle basit meyhane havaları dinleriz de yine usanmayız..

Geçen bir yazımda, Bursa'da incelediğimi bildirdiğim büyük yazmada, Aşık Ekşi'nin bir semaisine rasladım. Bu yazma, daha önceki bir yazımda da söylediğim gibi, hepsi XVII. yüzyılda yaşamış, Bağdat ve Girit seferlerine katılmış asker şairlerin şiirleriyle doludur.

Şimdiye kadar Ekşi hakkında yapılmış bir araştırma yoktur. Naimâ ve Hammer'den öğrendiğimize göre, sipahi olan Ekşi'nin asıl adı Hasan olup, lâkâbı «Uzun» dur. Ekşi Uzun Hasan'ın Hüsrev Paşa kumandasında 1630 da Bağdat ve Doğu seferinde ordu ile birlikte bulunduğunu tahmin etmek güç değildir.

*Yukarıda adı geçen tarihlere göre Ekşi, Sadrazam Hafız Paşanın IV. Murat önünde öldürülmesi olayına karışmış, hattâ Yeniçeri ağası Hasan Ağanın başını isteyen sipahilere önayak olarak, Padişahın yüzüne karşı terbiyesizce «Biz ağayı istemeyiz» diye bağırması ve Küçük Mirahur'un koltuğuna girerek, yeniçerilere «işte yeni ağamız» diye takdim et-

mek istemişti. (1632).

Daha sonra Sultan Murat duruma hâkim olunca, ayaklanmalarda önderlik eden zorbaları şiddetle cezalandırırken Ekşi'yi de yakalararak boynunu vurdurmuştur (1634). «Naimâ, c. 3. s. 178, eski baskı), (Hammer, c. 9. s. 176).

Ekşi'nin yalnız bir semaisini ele geçirebildik. Bu tek manzumeden şairin asker ruhunu sezmek mümkündür.

Ekşi'nin çağdaşı Tatlî'nin da Bağdat seferine dair bir destanı elimize geçti. Buna bakarak iki şair arkadaşın, şakacı olduklarından birbirine zıt mahlâslar almış olabileceklerini düşünüyorum. Belki de aşçı sınıfından iki asker idiler. Zaten, Hafız Paşanın ölümüyle yerine geçen ve el altından ayaklanmaları teşvik etmiş olan yeni Sadrazama başvurarak kendisinin sipahi sınıfına geçirtmişti.

Yeni tanıdığımız Ekşi'nin semaisi aşağıdadır:

Hüdâdan destur olunca
Yeşil çimen olur dağlar
Bahar eyvâmı gelince
Kemâlin bulur dağlar

Medhin eylese görenler
Gonca gülünden dererler
Üstü görünür erenler
Ziyarete gelir dağlar

Bülbül güle olmuş bende
Yüzbin efgan eder günde
Nice evlâyâlar sende
Mekân tutar karlı dağlar

Koç yiğit meydânı gözler
Sikâr olur yavru bazlar
Dört yanı tarkanurlar (?)
Her dem tavaf kılur dağlar

Ekşi der, medhin söyleyüp
Aşkın deryasın boylayup
Cılasınlar azmeyleyüp
Şikârına sunar dağlar

(Anlatan: Serik ilçesinin Zaimler Köyünden Sükrîye Yıldız 41 yaşında)

Evvvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Develer top oynarken eski hamam içinde. Bir varmış, bir yokmuş bir padişahın bir kızı, bir de kızın üvey anası varmış. Kız o kadar güzel, o kadar güzelmış ki... Bir gören bir daha yamından ayrılmak istemezmiş. Öyle ki, güzelliği yedi cihana şan dillere destan olmuş.

Kız o kadar güzel olur da üvey ana onu çeker mi? pek tabii çekemez. O'nu kıskandıkça kıskanır. O'na, her türlü kötü muameleyi mübah görür. Babası Padişah ise, aksine kızını okadar çok sever, okadar çok sevmiş ki, kızım deyince ağzından bir daha kızım çıkmış. Üvey ananın, kıskançlığının bir sebebi de Padişahın kızını çok sevmesiymiş. Padişahın kızına karşı sevgisini azaltmak için, günlerce düşünür, türlü türlü hileler kurar, gelip padişaha anlatırmış. Fakat nafiye... Ne yapırsa fayda vermez. Üstelik onun, bu yaptıkları padişahın sevgisini bir kat daha arttırmış. Son kararı vermiş: «Ne yapıp yapıp bu kızı, Padişahın gözünden düşürmeliyim» demiş. Evlin (sarayın) lalasını çağırmış. Bir yılan tutup gelmesini emretmiş. Lala az bir zaman içinde istenen yılanı tutup gelmiş. Üvey ana işinin ehli mîsâli işini bitirmeden zaferinin saadetini duymaya başlamış. Sabahın erken saatlerinde kalkarak, kimseye gözükmeden kızın, yatak odasına girer. Bakar ki kız, gelecek tehlileden bihaber, mışıl mışıl uyuyor. Tam sırası... Kavonozda yılanı çıkarır. Usulca kızın ağzından boğazına salıverir. Ne yaptığı bilmeyen yılan da kızın boğazından aşağılara doğru akar gider. Üvey ana yapacağını yapmış, halinden memnun... Kimselere gözükmeyen kızın odasından çıkar gider.

Aradan günler geçmiş. Günleri haftalar; haftaları aylar takip etmiş. Kızda, o güzelliğinden eser kalmamış. Sanki bir son bahar ye- li o güzelliği, alıp götürmüştü. Karnı şiştikçe şişmiş, kendi sarardıkça sararmış; siskalaştıkça siskalaşmış. Fakat, kendine ne olduğundan habersiz. Üvey ana, o günden, bu güne padişaha hiç bir sözde bulunmamış. Tam zamanı gelince: Padişahın yanına sokulmuş. Sinsi sinsi gülerek:

«— Gördün mü senin kızı! Yakında doğuracak. Aşağıdaki usakla hergün sevişiyor» demiş.

O zamana kadar kızının üstünden kuş uçurtmayan padişah, gazaba gelerek:

«— Çağırın onu buraya!...» emrini vermiş.

Lalalar kıza koşarak:

«— Hanımıcım seni Şevketlümüz çağırır.» diyerek kızı, padişahın huzuruna getirirler. Padişah, kıza karşısına gelince bir de bakar ki, kız gebe. Üvey ananın dedikleri doğru. Kan beynine sığır.

«— Çağırın cellâtları!...» der.

Cellâtlar elpençe huzura gelirler. Padişah, kıza işaret ederek:

«— Alın şunu! Başını kesin, kanlı gömleğini bana getirin!...» emrini verir.

Kızcağız ne yaptığına farkına varmadan donup kalmış. «Acaba babama ne oldu» diyebilmiş. Cellâtlar derdest ile kızı alıp huzurdan çıkmışlar. Şehrin dışına, kirlara doğru açılmışlar. Epeyce bir yol aldıktan sonra, karşılarna bir tavşan çıkmış. Tavşanı vurmuşlar. Kanına gömleği batırmışlar. Kızı:

«— Haydi sana uğurlar olsun!» diye salıvermişler.

Kendileri de geldikleri yoldan geri dönmüşler. Padişahın huzuruna çıkarak «Kanlı gömleği» Padişaha sunmuşlar.

Gelelim kıza. Kız, az gitmiş, uz gitmiş. dere tepe düz gitmiş. Günlerden bir gün bir Türkmen çadırına rast gelmiş. «Her neyse» diyerek, çadıra doğru yönelmiş. Köpekler kızın üzerine atılmışlar. İhtiyar aşiret reisi, usaklara:

«— Koşun bakayım, köpekler neye havalı!...» demiş.

Usaklar bakarlar ki sıkıca bir kız çadıra doğru gelmekte. Köpekleri çağırırlar. İhtiyara haber verirler. İhtiyar reis:

«— Getirin onu. Allah ne diye attı kimbilir. Hiç olmazsa süt kazanını bekletiriz» demiş.

Usaklar kıza getirmişler. Reis:

«— Yavrum neye böyle bu diyarlara düştün!» demiş.

Kız başından geçenleri anlatınca ihtiyar vaziyeti anlamış:

«— Eh ne yapalım kızım, kader. Tekbir

KONYA'da

Benim yârim, bezden kılımlı
Dokur Konya'da, Konya'da.
Bülbül gibi dertli dilim,
Şakur Konya'da, Konya'da.

Kardeşim kendinden geçmiş,
Nur çeşmesinden su içmiş.
Hasret kitabını açmış
Okur Konya'da, Konya'da.

Gurbet ekmek, ben katığım;
Nişansız düşmüş tetiğim!
Yazılmış nüfus kütüğüm,
Şükür Konya'da, Konya'da.

Mevlânânın sezmediği,
Mantıkların gözmediği,
Kitapların yazmadığı,
Fikir Konya'da, Konya'da.

Ayrıhtan yemiş tekme;
Yakma gurbet, onu yakma!
Burda gezdiğine bakma,
Bekir Konya'da, Konya'da.

ile yazılan tetbir ile bozulmaz. Sen bizim ya-
nımızda kalır, biz ne yer içersek sen de onları
yersin. Ayrıca süt kazanlarımızı da bekleyi
verirsin» demiş.

Kız:

«— Pekî demiş.

Günlerden bir gün süt kazanları kurul-
muş. Kız kazanların altını yakmaya başlamış.
İhtiyar da ara yerde gezinirmiş. Kazanın al-
tını tekrar ateşleyeyim derken, ağzından yı-
lanlar sütün içine düşmeye başlamasın mı?
Yılanlar düştükçe düşmüş, ardi arası kesil-
mezmiş. İhtiyar bunu görünce koşmuş, kızı,
tepesi aşağıya kaldırarak silkmeye başlamış.
Bir tane yılan kalmayınca kadar silkmış.
Kızı çadıra almış. Keçenin içine sarmış. Kız,
24 saat baygın bir halde yatmış. 24 saat sonra
biraz kendine gelmiş. Gözlerini açıp, bakınca
hayretler içinde kalmış. «Allah Allah bana
ne oldu» der. İhtiyar reis, acele çorba pişirt-
tirir. Kıza içirir. Kız çorbayı içince tekrar ke-
çeye sararak yatırır. Aradan 24 saat gibi bir
zaman geçince kızı kaldırır. Kız kendine ge-
lir. Birkaç gün içinde iyileşir. Onlar gibi ça-
lışmaya başlar. Ne emrederlerse tutar. Bir
sözü iki etmez. Her bakımdan onlara uyar.
Kız gittikçe açılır. Güzelleştikçe güzelleşir. O,
süska kız şimdi âfet olmuş. Yedi cihanda on-
dan güzeline raslanamıyacak derecede güzel.
Ondaki güzellik hurilerde bile yokmuş. Sütte
hile var onda, hile yokmuş. Aşiret reisinin de
bir okadar güzel ve yakışıklı, civan gibi bir
oğlu varmış. Kızı oğluna alverir. Günlere
düşün yapılır. Yenilir içilir. Açlar doyurulur,
çiplaklar giydirilir. Gelinle oğlan gerdeğe ka-
tılır.

Gel zaman git zaman derken bir oğlan
çocukları dünyaya gelir. İsmi: «Ne oldum»
koyarlar. Aradan aylar, yıllar geçer. Günün
birinde tekrar bir oğlan çocuğu dünyaya ge-
lir. Onun ismini de «Ne olacağım» koyarlar.
Zaman çabuk gelir geçer. İnsan farkına bile
varmaz. Derken bir üçüncü çocuk dünyaya
gelir. Onun ismine de: «Daha ne olacağım»
derler. Kız sevinçli, oğlan sevinçli. İhtiyar
memnun. Hayat akar gider.

Her zaman çadır aynı yerde duracak de-
ğil ya. Eskiden nasıl yer değiştirirse, y'ne yer
değiştirmek icap etmiş. Taşı tarağı toplayıp
başka bir diyara göç etmişler.

Günün birinde, o diyarın padişahı ava çık-
mış. Avlana avlana, çadırlara doğru gelmiş.
Yanında maiyeti de varmış. İhtiyar aşiret re-
isi atlıları görünce merak etmiş. «Acaba bun-

lar kim?» diye. Ama meraktan çabuk kurtul-
muş. Gelenler o diyarın, padişahı ve maiyeti-
miş. İhtiyar onları çadıra buyur eder. Padi-
şah ta «dinlenelim» diyerek kabul eder. Yaz-
gılar yazılır, soğuk ayranlar hazırlanır. Padi-
şah ve maiyetine ikram edilir. Bir taraftan da
kuzular kesilir, ziyafetler hazırlanır. Çadıra
görülmedik bir faaliyet başlar. Yemekler ha-
zırlanınca sofralar kurulur. Yemekler konur.
Bir taraftan da yenmeğe devam edilir. Kız
kendisi ayrıca bir yemek pişirir. Yalnız padi-
şahın sofrasına konacak şekilde.

Kız gelen padişahın kendi babası olduğunu
anlamakta güçlük çekmemiş. Yemeği de o-
nun için pişirmiş. Ki babası bin yemek olsa
kızının yemeğini seçermiş (tanırmış). Filva-
ki son yemek önüne konup ta bir lokma alın-
ca kızının yemeği aklına gelmiş. Lâkin kızı
buralarda ne arasın. Öleli hayli zaman oldu.
Yemekler yenip sofralar kalkınca konuşulma-
ğa başlanmış. Bu sırada gelinleri çocuklara:
«— Ne oldum, Ne olacağım, Daha ne o-
lacağım!...» diye çağırırmış.

Bir böyle iki böyle derken padişah daya-
namamış. İhtiyara:

«— Baba bu ne oldum, ne olacağım, daha
ne olacağım sesleri ne demek ki habire böyle
bağırıyorlar» diye sormuş.

İhtiyar da hâdiseyi olduğu gibi anlatıver-
miş. Ve devam etmiş:

«— Bir gün bizim çadıra süska bir kız
geldi. Onu çadıra aldım. Süt kazanı beklesin
diye. Neyin nesi olduğunu sorunca bir padi-
şahın kızı olduğunu, padişahın kendin cellât-
lara teslim ettiğini, fakat cellâtların onu ö-
ldürmeyip salıverdiklerini söyledi. Ben de «alı-
na yazılan başa gelir» diyerek teselli et-
tim. Bir gün kazanların altını yakarken ağ-
zından yılanlar düşmeğe başladı. Yetişip baş
aşağı silktim, bir tane yılan kalmayınca ya-
dek. Sonrada 24 saat yatırdım. Bir okadar za-
man daha yattıktan sonra gözünü açtı. Ve za-
manla iyileşti. Oğlum ile onu evlendirdim. Üç
çocuğu oldu. Birine «Ne oldum» diğeri «Ne
olacağım» ötekine de «Daha ne olacağım»
koydu. Seneler sonra o diyarlardan, bu diyar-
lara geldik. İşte şevketlim o sözlerin mânâsı
bu.» demiş.

Padişah tam can evinden vurulmuş. O
kız kendi kızı imiş. Üvey ananın söyledikle-
rinin yaptıklarının mânâsını anlamakta gecik-
memiş. Kızını bir şüphe yoluna ne felâketlere
atmıştı. Fakat bunları telâfi edebilirdi. Ka-
rarını verir. Kızını, damadını, torunlarını alıp

Bilinmiyen Meydan Şairleri : 6

Âşık Dercî

Yazan: M. Halit Bayrı

Bunun da mihneti çok, usanıyor can
bazi.

İş ett'im
Ben o şuhu güldürüp güle güle
işettim
O şuh gülüp işerken bir nadide iş
ettim.

Man'ice
İçtim amma kanmadım o menbadan
ma nice
Kor her şekle kelâmı budur hüner
manice.

Değme yes'in
Şüeranın gönlüne olmaya değmeyesin
Bulmuş bir lokma ekmek sakın ha
değme yesin.

Âşık Dercî bir Ramazan gecesinde Haliç
Defterdarına gitmiş. bir ayancının oradaki
Çalgılı Kahveye muamma astığını görmüş,
muammayı okumuş, ayancıyı meydana da-
vet etmiş, fakat mahcup olacağını anlayan
ayrancı oradan hemen kaçmış. bunun üzerine
Âşık Dercî şu mânîyi söylemiş:

Asılsızı
Hak muvaffak etmesin dünyada
asılsızı
Asılsızlar getirir ciğere asıl sızı
Âşık Figan'ın:

Evvelim aslım turap, encama başım
bağlıdır,
Geldim amma gitmeğe akşama başım
bağlıdır.

mısralarıyla başlayan divanına Âşık Dercî ta-
rafından bir nazire söylenmiş olduğunu bi-
liyorsak da, bu nazireyi görmek mümkün
olamamıştır

Âşık Dercî'nin asıl adı Mustafa Refik'-
dir, doğum tarihi ve ailesi hakkında bilgimiz
olmamakla beraber, deniz binbaşılığından
emekli iken ikinci meşrutiyetin ilânından
(1908) sonra vefat ettiği anlaşılmaktadır.
Arada sırada «Hâmit» mahlâsiyle da şiirler
söylemiş olduğu rivayet edilen Âşık Dercî,
Çalgılı Kahve'ere devam edenler arasında
rastladığı bazı heveslilere mânî söylemek usu-
lünü öğretmekten zevk almış.

Şu hale göre şairin, bir kaç mânîci de ye-
tiştirmiş olabileceğini düşünmek pek yersiz
olmaz.

Kıyamet

Ol nur ile münevver gir mescide

kıyam et
Başın alma secdeden kopsa kızıl
kıyamet.

Can bazı
Gönül sevda ipinde oynar durur
canbazi

sarayın yolunu tutar. Saraya gelince üvey a-
nayı huzuruna getirir. Cellâtlara:

«— Vurun sunun başını!» der. Ve ilâve
eder:

«— Kellesini kestikten sonra kanlı göm-
leğini de tez elden bana getirin!» diye emre-
der.

Hilesi meydana çıkmıştı. Cellâtların elin-
den nasıl kurtulacaktı? Para verecek, altın
verecek, onları kandıracaktı. Fakat bu bir
boş düşünce idi. O böyle düşünürken cellâtlar
onu ölüme götürmek için koluna yapışmışlar.
saraydan uzaklaştırmışlardı. Cellâtlara:

«— Etmeyin beni salın! size para vereyim.
altın vereyim» demişse de kabul ettirememiş.
Cellâtlar başını kesip, gömleğini kanına boyamış-
lar. Kanlı gömleği de Padişaha sunmuşlar.

Padişah, kız ile damadına, tekrar kırk
gün Türk gece düğün yapmış. Sarayının kar-
şısına bir de saray yaptırmış. Onlar orada
murada, darısı yeni evleneceklerin başına.

Kitaplar Arasında :

Dr. NERİMAN R. BALCIOĞLU'NUN BİR ESERİ

»Devin İzinde«

Yazan: Pınar FİNDİKOĞLU

Yarım asırlık bir geçmişi bulunan Türk folklorculuğu sessiz ve gürültüsüz bir çalışmayla gittikçe zenginleşiyor. Yazık ki bunlardan bizi haberdar eden bir «Folklorik Bibliyografiya Merkezi» yoktur. Bereket versin Türk Folklor Araştırmaları bu vazifeyi kendi capında ifa etmektedir.

Folklorcularımıza adı ve eserleri yabancı olmayan bir aile vardır: Balcıoğlu. Balcıoğlu Refik Beyle zevcesi Neriman Hanım bize vakit vakit Anadolu Folklorunu tanıtırılar. Geçen ay Rıza Koşkun matbaası tarafından 2. basım yapılan (Devin İzinde) işte bu çalışkan allenin adını taşımaktadır.

Eser bize en masal takdim ediyor: Devler Sarayı, Dilâlem Çalgıcı, Keloğlan Annesi, ni Nasıl Temizledi?, Terzi Kızı, Çoban ve Padişah Kızı, Cevahir Kuşu, Balık Bilmece, Halk Bilgin, Öldüren Bilmece, Keloğlan ve Degirmenci ve Devin İzinde. Bu masallar güzel bir kadro dahilinde çocuklarımıza takdim edilmektedir.

Çok defa «Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, pire berber iken, deve tellâl iken, ben babamın beşliğini tıngır mıngır sallarken...» diye başlayan Türk Masallarını hepimiz biliriz. Onların güzel şekilleri dillerde destân olmuştur. Bu masallar bir zamanlar çocukluk muhayyile-

mizi işgal etmiş, uykularımıza onları düşünerrek dalmışızdır.

Kök ve menşeleri çok eski olan bu yüzlerce yıllık efsaneler, hoş ve tatlı hayaller ruhumuzda yaşar ve çocukluk hayallerimizle beraber geri döner. Bu masallar bir bakıma birbirine benzerler. Hatıralarımıza bir bütün olarak çökerler. Bunun içindir ki bizim masal denince hatırladıklarımız, çocukların da masal dünyası devler, ankâ kuşları, ejderhalar, çoban, padişah, şehzadeler, ayın ondördü gibi güzel kızlar ve benzerlerinden ibarettir. Ve hepsi de en olmuştuk ilgililerle birbirlerine bağlanmışlardır.

Kullanılan üslubun basit ve çocuk ruhuna uygun olması bu masalların başlıca hususiyetlerindendir. Sık sık tekrarlanan sözler anlatıma yeknesaklık vermeyip bilâkis akıcılığı sağlar. Bilindiği gibi bu masallar belli ve birbirine benziyen sözlerle başlar, gene aynı şekilde sona ererler. Ve ne gariptir ki bu da usang vereceği yerde hoşla gider. Anlatım hususunda dikkate değer diğer bir nokta da vak'aların geçmişte geçtiği hissini verdiği halde değişik bir zamanla anlatılmasıdır.

Meselâ Öztürk Masalları Serisi'nden Devin İzinde adlı masal kitabında bulunan Keloğlan Annesini Nasıl Temizledi? adlı masal yukarıda saydığım anlatım hususiyetlerine güzel bir örnek. «Bir varmış bir yokmuş diye başlayan masal «Harbin darbin çok olduğu sıralarda Keloğlan'ın fakir ailesi sabun bulamaz. Keloğlanın anası bitlenir. Bir gün anasının kaşındığını gören büyük oğlan:

— Keloğlan annemiz bitlenmiş, şunu bir yıkayalım sevaptır, der.» diye devam eder. Ve masal bu ya, ne olursa olur da padişah kendi vezirine yol verip Keloğlanı kendine vezir yapar. Masal da «Keloğlan ermiş muradı na, darısı bizim başımıza» diye biter.

Çocuk edebiyatımızın tenkid edildiği bir sırada halk hafızasına dayanarak bize millî değerlerimizin bir parçasını tanıtan Neriman Hanımı tebrik ederken müstakbel çocuk edebiyatının gelişmesine de yardım edecek olan masal hazinesinden bu gibi cevherleri çıkarıp bize sunmasına devam etmesini temenni edelim.

Aym Olayları :

Türk Folklor Derneği'nin Kongresi

Türk Folklor Derneği'nin yıllık kongresi, geçen ay 2 Şubat 1957 Cumartesi günü saat 15 te Çemberlitaş'ta Derneğin bulunduğu Atik Ali Paşa Medresesinde Türkiye Muallimler Birliği Salonunda yapıldı.

Toplantıya Cemiyet'in birçok eski üyesi yanında, yeni ve genç üyeleri de katılmış bulunuyordu.

İdare Kurulu Reisi'nin teklifi ve nizamname gereğince kongre başkanlığına gösterilen adaylar arasından başkanlığa Mehmet Halit Bayrı, sekreterliklere de Aylâ Bingöl ile Rasim Şimşek seçildi. Bunu müteakip eski İdare Kurulu Başkanı Sadı Yaver Ataman tarafından yıllık çalışma raporu okundu.

Raporda, Derneğin son yıllar zarfındaki faaliyeti sırasile izah ediliyor, bu arada üyelerin bilhassa kendi çalışma sahasında ayrı ayrı eserler verdikleri belirtiliyordu. Ayrıca Derneğin bir sene evvel İstanbul'da tertiplediği istişari kongrede aldığı kararların Ummi Heyet tarafından da tasvibi isteniyordu. (Bu kararlar tasvip edilmiş olup, elinize almış olduğunuz dergimizin bu sayısının baş yazısını bu konu teşkil etmekte ve Derneğin bir beyannamesi halinde yayınlanmaktadır).

Raporun okunmasını müteakiben üyeler söz almışlar, çalışmaların daha kifayetsiz olmasını ve gelir kaynakları sağlanarak bir kitaplık ve bibliyografiya tesisine ve arşiv teşkiline doğru gidilmesini teklif etmişlerdir. Üyelerin alkışlarıyla karşılanan bu dileklerden sonra folklor ve halk edebiyatı konusuna emek harcıyan üstadlarımızdan Mehmet Halit Bayrı ve Hikmet Turhan Dağhoğlu birer ko-

nuşma yapmışlar, gençlere folklor çalışmalarını yolunda rehber olacak tatlı hâtıralar ve misaller vermişlerdir.

Dilekler kısmında, eskiden olduğu gibi şimdi de Anadolu ve Trakya'nın bütün büyük ve küçük merkezlerinde muhabir üyelik bulundurmak için teşebbüse geçilmesi, radyolarımızdaki folklor çalışmalarının daha kifayetsiz hâle getirilmesi yolunda ilgililerle temas olunması üzerinde duruldu.

Daha sonra seçimlere geçildi. Son yıllarda İstanbul Belediyesi Konservatuarında eski çalışmalarına ve folklor derlemelerine ilâve olarak, Halk Musikisi İcra Heyeti'nin teşkiline önayak olan ve bu hususta gereken direktifleri veren Sayın İstanbul Vali ve Belediye Reisi Ord. Prof. Dr. Fahreddin Kerim Gökay'ın Fahri Başkanlığa seçilmesi oybirliğiyle kabul edildi.

İdare Heyeti seçimi sonunda yapılan namzet teklifleri arasından ise, Mehmet Halit Bayrı, Mahmut Kemal Yanbey, Sadı Yaver Ataman, İhsan Hınçer, Özdemir Gürsoy, Rasim Şimşek ve Tayfur Baykan İdare Heyeti üyeliklerine seçildiler. Yedek İdare Heyeti, azalıklarına da sırasile Aylâ Bingöl, Râci Damacı, Gündüz Dumlulu, Mâsime Ufuk, Vasfi Akarsu, Şükran Ataman ve Celil Güler intihap edildi.

Murakıp seçimi sonunda ise Hikmet Turhan Dağhoğlu ve Ömer Altan bu göreve getirildi.

Toplantı, Mehmet Halit Bayrı'nın genç folklorcularla yaptığı güzel bir konuşma ile sona erdi.

Ciltlerimiz

Tüklenmiş olan 1 ci sayımız yeniden hazırlanmıştır. Bu suretle yakında yenisinden çıkmamış olan I ci, II ci ve III cü ciltlerimizi hazırlatarak koleksiyon halinde satışa arzedeceğiz.

Temmuz 1957 de çıkacak olan 96 ci sayımızla da IV cü cildimiz tamamlanacak ve Ağustos 1957 de IV cü cilt te satışa arzedecektir.

Senelik aboneli
300, altı aylık
aboneli 150
kurustur.

Yurd dışı senelik
abone 2 dolardır.

Adres : Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak, No. 17, İstanbul

TURK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

Adres değıştirmeler
hiçbir şart ve ücrete
tâbi değildir.

Basılmıyan yazılar
talep vukuunda
iade edilir.

FOLKLORE STUDIES: 6

A Collection Of Irish Riddles

(İRLANDA BİLMECELERİ KOLEKSİYONU)

By VERNAM HULL and ARCHER TAYLOR

Fiatı: \$ 1.75.

Temin etme adresi :

Boart Of Editors, Folklore Studies
University Of California
Berkeley, California
U. S. A.

Apartman Daireleri

Zengin Para İkramiyeleri

YÜNLÜ - PAMUKLU
SATIŞLARIMIZDA

Yüzde 10 Tenzilât

SÜMERBANK

Bardemizin dilber
ve genç sanatkârı

*Ayten
Çankaya*



"Puro Tuvalet Sabunu
sayesinde
temizlik yolu ile
GÜZELLİĞE
erişirsiniz,,
diyor!

Pürüzsüz, taze cildine bütün
hayranlarının gıpta ettiği dil-
ber sanatkâr güzellik ve cazi-
besinin sırrını açıklıyor. Ne-
den siz de bundan istifade etmi-
yesiniz... Banyo ve lavabonuzda
Puro Tuvalet Sabunu kullanınız: Puro
Tuvalet Sabunu, tahayyül ettiğiniz o berrak
ve taze teni, sihirli güzelliği temin edecektir.



BOL
KÖPÜKLÜ
NEFİS
KOKULU

PURO

100 de 100
saftır.